

Кафедра хореографії

Тема: Малюнок в хореографічному номері

(Лекція для студентів II курсу хореографія ФФВ
з дисципліни «Мистецтво балетмейстера»)

Лекцію склав: викладач Бойко А.Б.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри хореографії
Протокол №___ від «___»_____ 2013 р.
Завкафедрою доцент _____ Сосіна В.Ю..

Львів – 2013 р.

Тема: Малюнок в хореографічному номері.

План:

1. Планшет сцени.
2. Зміст та види малюнків.
3. Сценічний простір та точка сприйняття.
4. Відеоматеріали: концерт ансамблю народного танцю Н.Надеждіної «Берізка» (використання різних малюнків та переходів з одного в інший на прикладі постановок Н.Надеждіної).

Щоб створювати хореографічні композиції і використовувати при тому різні малюнки, студент перш за все повинен знати будову сцени, чи планшет сцени, тобто, як поділяють сцену, де і в якому порядку розташовані куліси і тому подібне.

Якщо розглядати сцену із глядацького залу, то вона має такі складові частини:

- 1 – оркестрова яма;
- 2 – авансцена;
- 3 – з обох боків сцени розміщено по 3 куліси, починають рахувати їх від глядача і далі по рахунку (перша права, або перша ліва тощо);
- 4 – від авансцени і до 1-ї куліси – це передній план сцени;
- 5 – центр сцени розміщений приблизно на лінії другої куліси;
- 6 – останнім іде задній план сцени.

Малюнок – це взаємне розташування танцюючих, та переміщення їх у просторі (на площині) в процесі виконання.

Для порівняння можна провести паралель між образотворчим мистецтвом та хореографією. В образотворчому мистецтві малюнок є одним з принципів відтворення реальних зорових образів. Для того, щоб створити певний твір будь-то хореографічний чи художній ми шукаємо образ, який через певні форми, лінії, колірні плями (в образотворчому мистецтві), рухи, пози, жести, малюнки, костюми і т.д. (у хореографічному) розкриваємо глядачу. Спільним у хореографічному та образотворчому мистецтвах є те, що і хореограф, і скульптор, і живописець використовують у своїх творах форми які відповідають природним. Наприклад: гора – у хореографії трикутник чи піраміда, стовбур дерева – колона, лінія, сонце – буде коло.

Найяскравішим прикладом є хоровод, який означає постійну зміну малюнків. Це найпростіша форма танцю, у якому акцент робиться не на лексичне навантаження, а на малюнки.

Малюнок несе у собі зміст дії, яка відбувається на сцені: якщо це зустріч весни то і малюнки будуть колоподібні, які змальовують сонце що приходить на весні і приносить тепло; якщо відображаються трудові процеси то відповідно малюнки характерні тому чи іншому трудовому процесу. Розглядаючи малюнок треба сказати, що це основний хореографічний засіб виразності танцю. Перш за все створення малюнку залежить від:

- образу та характеру танцю,
- підбору музичного матеріалу,
- кількості виконавців,
- точки сприйняття малюнку.

При створенні малюнку потрібно зважати на:

1. Сценічний майданчик та просторове рішення малюнку.
2. Кількість тактів у кожній музичній фразі.
3. Закони сценічної рівноваги.

Малюнки бувають: симетричні, асиметричні, однопланові (лінія), багатопланові (коло, колона), прості (коло), складні (коли в простому малюнку присутній ще один малюнок – «шен»).

Хореографічний малюнок повинен рівномірно розподілятися на сценічному майданчику - це закон сценічної рівноваги, він може порушуватись у тих випадках, коли балетмейстер свідомо зміщує малюнок за власним задумом.

Малюнки у хореографічних номерах нерозривно пов'язані із лексикою. Хореографічна лексика – це основа хореографічного твору, у ній проявляється темперамент, характерний тому чи іншому народові. Вона може підкреслювати малюнок і «перебивати» його за задумом балетмейстера. Чим складніший малюнок, тим простіший рух і навпаки.

В танцювальній композиції має важливе значення ракурс (напрямок руху) і графіка руху (лінія руху). Ракурс визначається точкою бачення з центру глядацької зали на сцену. При створенні танцю балетмейстер шукає не тільки потрібні йому рухи і загальний малюнок номера, а одночасно визначає найбільш вигідні їх ракурси. Із зміною ракурса змінюється і виразність руху.

Сценічний простір має три виміри:

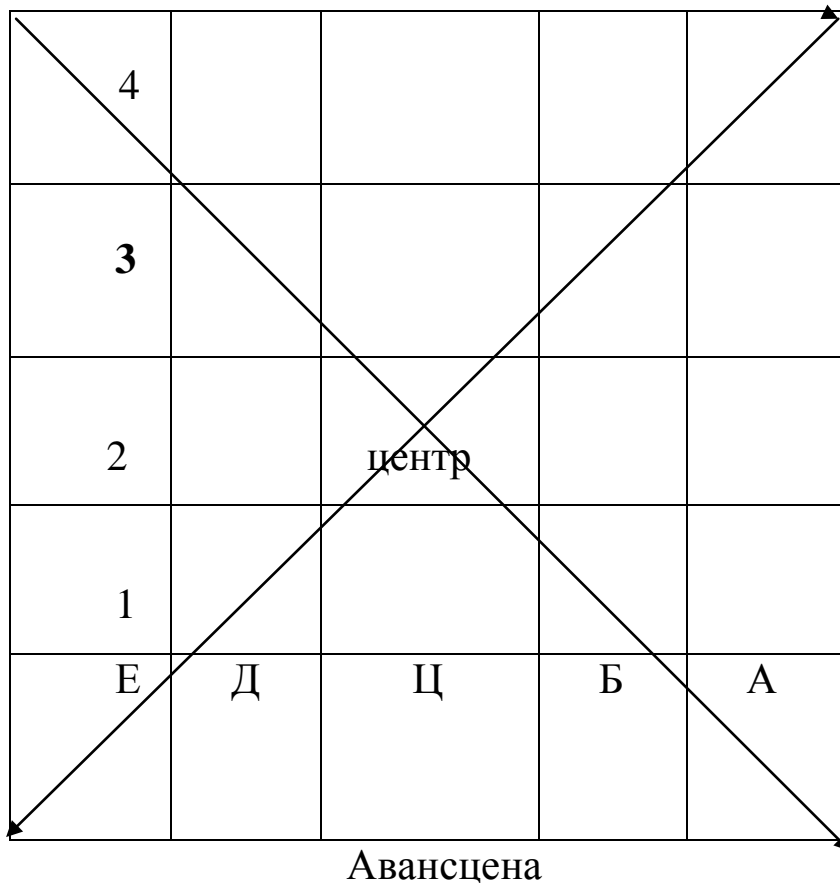
1. Ширина.

2.Висота.

3.Глибина.

Для того, щоб визначити на сценічному майданчику вірне розташування певного малюнку чи па для найкращого глядацького сприйняття, сцену умовно поділяють на квадрати.

Точка сприйняття – це та, яку глядач сприймає миттєво на даний момент.

На авансцені усі квадрати проглядаються однаково добре.

Якщо умовно порівнювати її з силою звуку, то уся авансцена має голосний звук, посилюючись до центру.

Перший план сцени (1) – голосно звучать квадрати Б-Ц, Ц-Д, інші квадрати звучать тихіше.

Другий план сцени (2) – Б-Ц і Ц-Д звучать тихіше ніж на першому плані, а Б-Д і Д-Є звучать дуже тихо.

На третьому та четвертому плані (3,4) – голосно звучить лінія центру, дуже тихо звучать Б-Ц і Ц-Д.

Діагональ А (з боку глядача) дає відчуття віддалення (та, що йде ввверх). Діагональ Є зближуюча до глядача (та, що йде вниз).

Центр сцени для побудови симетричних та несиметричних малюнків.

Сценічний простір по висоті також поділяють на три рівні:

1. Коли рухи виконуються на підлозі (партер).
2. Рухи на рівні людського зросту.
3. Рухи, які виконуються вище людського зросту (підтримки).

Для побудови кульмінації з партерною лексикою можна використовувати квадрати Б-Ц і Ц-Д 1-2 плану або авансцену, якщо не змінюється клімат сцени. Коли використовується підтримка вище людського зросту найкраще розташувати її на 2, 3, 4 плані.

При створенні хореографічного твору хореограф ще використовує прийоми сценічного простору:

1. Прийом зміни клімату сцени – певне звучання або клімат сцени створюють куліси та заднік; на клімат сцени впливає зміна висоти сценічної площадки, використання побутових предметів (стілець, колони, палки і т.д.)
2. Прийом сценічної паузи – коли на якусь мить сцена в номері залишається порожня (дійові особи відсутні), це використовується для посилення сприйняття дії, що повинна відбутись.

Всі прийоми сценічного простору обов'язково потрібно продумувати в самому початку роботи над хореографічним твором.

Будь-який запис танцю складається із чотирьох частин:

- 1) Перша частина: в ній подається характеристика танцю загалом, його зміст, визначення мети художнього виконання, відзначається, яка кількість виконавців повинна бути зайнята в танці, характер музики і опис костюма.
- 2) Друга частина: опис танцю, його композиція. Опис танцю здійснюється від глядача, запис виконується малюнками та кресленнями. В описі танцю вказується задум і емоційне забарвлення рухів, кількість тактів. На які виконується кожне перебування. В якому напрямку рухаються виконавці.
- 3) Третя частина: опис танцювальних рухів, який робиться від виконавця. В описі вказується, що робить виконавець на кожну чверть чи восьму такту, яке вихідне положення ніг, з яких починається кожний рух.
- 4) Четверта частина: це музика. Під яку виконується танець.

Азбучна достовірність фольклорно-етнографічних джерел танцю та перенесення їх у незайманому вигляді на сцену зі збереженням музики, поетичного тексту, лексики, атрибуції - основний принцип обробки народного танцю.

Література

1. Васильєва Е. Танец. – М.: Искусство, 1968.
2. Голдрич О. Хореографія. – Львів: СПОЛОМ, 2006.
3. Захаров Р.В. Записки балетмейстера. – М.: Искусство, 1976.
4. Захаров Р.В. Искусство балетмейстера. – М.: Искусство, 1954.
5. Смирнов И. Искусство балетмейстера. – М.: Просвещение, 1982.